

Udlændinge- og Integrationsminister,
Inger Støjberg,
Udlændinge- og integrationsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

13. november 2018

Forslag til forbedrede procedurer for somaliske statsborgere, som har fået inddraget deres opholdstilladelse.

I efteråret 2016 begyndte Udlændingestyrelsen gennemgangen af ca. 800 asylsager for somaliske statsborgere for at vurdere, om der i de enkelte sager skulle tages skridt til at inddrage/nægte at forlænge de pågældendes opholdstilladelser. De pågældende havde fået opholdstilladelser fra 2012 og et par år frem med henvisning til de generelle forhold i det sydlige og centrale Somalia. Ud over de ca. 800 asylsager var der også ca. 500 familiemedlemmer, som var blevet familiesammenført med de pågældende flygtninge.

Udlændingestyrelsen har nu inddraget eller nægtet at forlænge ca. 500 flygtninges og ca. 400 familiesammenførtes opholdstilladelser. Der verserer fortsat ca. 368 klagesager hos Flygtningenævnet og et ukendt antal hos Udlændingenævnet.

Inddragelse af opholdstilladelser er et voldsomt indgreb i menneskers privat- og familieliv med meget livsforandrende konsekvenser for de involverede personer. Vi anerkender myndighedernes adgang til at inddrage opholdstilladelser inden for udlændingelovens rammer, men finder det afgørende, at der er en sammenhængende plan, som tager højde for de mange komplekse forhold, der uundgåeligt vil opstå i processen. Vi oplever, at der på nuværende tidspunkt er en række usikkerheder omkring processen, og at det eksisterende regelsæt på nogle punkter bør ændres med henblik på at sikre en ordentlig sagsbehandling.

Nedenfor gennemgår vi nogle af de væsentligste udfordringer, som vi på nuværende tidspunkt har identificeret i vores dialog med både myndigheder og berørte personer samt anbefalinger til, hvordan disse kan løses. Vi mener, at disse anbefalinger kan hjælpe til at fremme flest mulige frivillige hjemrejser. Helt overordnet synes der ikke at være en samlet plan for hvordan hjemsendelsen af somalierne skal foregå. Det vækker bekymring. Der er mange myndighedsinstanser og regelsæt involveret, og det er derfor afgørende, at de ansvarlige myndigheder samarbejder og koordinerer deres indsatser og forskellige roller. Vi oplever, at dette ikke sker i tilstrækkelig grad. Fra vores dialog med både kommuner, politi og det centrale embedsværk forstår vi, at der er taget skridt til at sikre bedre samspil mellem forskellige myndigheder, og vi opfordrer til, at dette prioriteres endnu højere fremadrettet.

Udfordringer og anbefalinger

1. Sagsbehandlingen ved Flygtningenævnet og Udlændingenævnet

Mange af de berørte familier har opholdstilladelse på forskelligt grundlag (enten efter udlændingelovens § 7 eller efter § 9). Det betyder, at afgørelserne fra Udlændingestyrelsen i første instans skal påklages til forskellige klagenævn (henholdsvis Flygtningenævnet og Udlændingenævnet). De to nævn synes ikke at koordinere deres sagsbehandling, hvilket medfører, at medlemmer af den samme familie ikke får en endelig afgørelse på samme tid, men ofte med måneders mellemrum. Hvis afgørelserne er en stadfæstelse af Udlændingestyrelsens afgørelse om inddragelse eller nægtelse af forlængelse, har det store konsekvenser for familiernes mulighed for at træffe nødvendige valg om deres fremtid. Det har også økonomiske konsekvenser for deres mulighed for at betale husleje og andre løbende udgifter, hvis den ene ægtefælle er tvunget til at holde op med at arbejde, og dermed ikke kan bidrage til husholdningens samlede indtægter.

Vi har også set eksempler, hvor politiet indkalder den ene af forældrene til udrejsekontrol, da deres udrejsefrist er overskredet, men hvor den anden forælder og flere af børnene fortsat har opholdstilladelse i Danmark og dermed ret til at blive boende i en kommune. Dette har således store negative konsekvenser for familier, som på denne måde risikerer at blive adskilt, og vi oplever, at det har en negativ effekt i forhold til at sikre brug af repatrieringsordning og frivillig hjemrejse.

Senest har vi set afgørelser, hvor Udlændingenævnet stadfæster en afgørelse om inddragelse, før Flygtningenævnet har behandlet hovedpersonens klage. Dette har den konsekvens, at dele af familien kan være udrejst til Somalia før det vides, om hovedpersonens opholdstilladelse skal inddrages. At skrive, at de blot kan søge om genoptagelse af deres sag, hvis denne situation indtræffer, fremstår ikke rimelig i forhold til de alvorlige konsekvenser ved at udsende halvdelen af familien inkl. børn til hjemlandet. Herudover kan de familiesammenførte, som har fået en endelig afgørelse fra Udlændingenævnet, ej heller vide sig sikre på, at deres eventuelle asylmotiv vil blive behandlet i Flygtningenævnet i forbindelse med hovedpersonens klage. Mange familiesammenførte føler sig dermed nødsaget til at indgive en egentlig asylansøgning. Vi har blandt andet set mange eksempler på, at familiesammenførte piger, hvor der er frygt for omskæring ved en tilbagevenden til Somalia, har søgt om asyl efter en stadfæstelse af afgørelsen om inddragelse af deres opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9 fra Udlændingenævnet. På baggrund af kritik i medierne fra flere erfarne jurister, herunder professor Jens Vedsted-Hansen, synes det som om Udlændingenævnet har tænkt sig at genoverveje deres sagsbehandling i forhold til fastsættelse af en udrejsefrist. Det er vores opfattelse, at Udlændingenævnet slet ikke har kompetence til at behandle sagen, så længe der ikke er truffet en endelig afgørelse i Flygtningenævnet.

Anbefaling:

For at sikre, at det retlige grundlag er til stede og for at sikre, at familierne kan træffe vigtige valg på et realistisk grundlag, bør Flygtningenævnet og Udlændingenævnet koordinere deres sagsbehandling, således at Flygtningenævnet først træffer deres afgørelse og Udlændingenævnet, herefter træffer deres afgørelse i umiddelbar forlængelse af Flygtningenævnet. I den forbindelse bør der samtidig være en sikkerhed for, at familiesammenførte får deres asylmotiv behandlet sammen med hovedpersonen, hvormed en efterfølgende asylansøgning og sagsbehandling ikke er nødvendig.

2. Sikre automatisk klage til Udlændingenævnet og opsættende virkning

Udlændinge, der har fået inddraget eller nægtet forlængelse af deres opholdstilladelse i Danmark, er som udgangspunkt omfattet af repatrieringsloven, jf. repatrieringsloven § 3, stk. 5. For at være omfattet af repatrieringsloven kræver det dog, at udlændingen har, og under hele forløbet har haft, lovligt ophold i Danmark. Flygtninge med opholdstilladelse efter udlændingelovens § 7 eller § 8 har 30 dages udrejsefrist efter modtagelsen af afgørelsen fra Udlændingestyrelsen. Der var tidligere ingen frist for indgivelse af klage over afgørelsen til Flygtningenævnet, men ønskes retten til repatrieringsstøtte bevaret efter den endelige afgørelse fra Flygtningenævnet, skal der indgives klage inden udrejsefristen udløber, dvs. inden 30 dage. Pr. 1. maj 2018 blev loven ændret, således at Udlændingestyrelsens afgørelse om inddragelse/nægtelse af forlængelse nu påklages automatisk til Flygtningenævnet og dermed har opsættende virkning på retsvirkningerne af inddragelsen.

Familiesammenførte og andre med opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9 kan også søge om repatrieringsstøtte. Udlændingestyrelsens afgørelse om inddragelse af opholdstilladelse eller nægtelse af forlængelse for denne gruppe påklages dog ikke automatisk til Udlændingenævnet. De skal klage inden for nogle lidt anderledes frister for at sikre sig, at klagen får opsættende virkning. Det mest afgørende i forhold til muligheden for at søge om støtte efter repatrieringsloven er, at der ikke har været et brud i deres lovlige ophold.

Anbefaling:

Af ovenstående grunde mener vi, at Udlændingestyrelsens afgørelse om inddragelse eller nægtelse af forlængelse af opholdstilladelsen efter § 9 automatisk bør påklages til Udlændingenævnet og tillægges opsættende virkning.

3. Bedre rådgivning

Det har afgørende betydning for muligheden for at få repatrieringsstøtte, at målgruppen når at søge om støtte, inden udrejsefristen efter den endelige afgørelse fra Flygtninge- eller Udlændingenævnet udløber. Dette kræver indgående rådgivning i forhold til muligheder for repatrieringsstøtte, omfanget af støtten og ikke mindst konsekvenser af ikke at få søgt indenfor gældende frister.

På trods af koordinerede tiltag fra Dansk Flygtningehjælps side, oplever vi stadig, at både de involverede personer samt de kommunale sagsbehandlere mangler oplysninger om sagsgange og mulige konsekvenser af myndighedernes beslutninger, herunder om muligheden for at søge om repatrieringsstøtte. Det er vigtigt, at medarbejdere i kommunerne, der møder de mennesker, der har fået inddraget deres opholdstilladelse, er godt uddannede til at vejlede dem. Ligeledes er det afgørende, at kommunerne sikrer et godt samarbejde med Dansk Flygtningehjælp ifht. rådgivning om repatrieringsstøtte. Foruden vejledning om repatriering kan der også være brug for rådgivning om øvrige udlændingeretlige spørgsmål samt mere praktiske aspekter som fx reglerne for opsigelse af lejelejlighed, job og de sociale og psykologiske aspekter.

Den manglende viden og koordinering vurderes også at kunne have negative konsekvenser for omfanget af brugen af repatrieringsordningen.

Anbefaling:

Det er tydeligt fra repatrieringslovens § 3, stk. 5, at den omhandlede gruppe af somaliere er omfattet af muligheden for at få repatrieringsstøtte. I praksis vanskeliggøres denne mulighed dog af flere ting, som anført ovenfor samt af manglende viden blandt de myndighedspersoner og frivillige, som møder målgruppen i kommunerne. Derfor anbefaler vi, at udlændingemyndighederne i højere grad sørger for, at alle de berørte er bedre informerede, både direkte af dem selv, men også via andre aktører, således at vi sikrer tilstrækkelig rådgivning om muligheder, tilbud og de mange udfordringer, som gruppen står overfor.

4. En rimelig frist for at afvikle forhold i Danmark for de, der får inddraget opholdstilladelsen.

Gruppen af somaliere har for de flestes vedkommende opholdt sig i Danmark i mange år og har etableret sig med job, bolig, bil, skolegang for børnene etc. Fra det øjeblik, hvor en beslutning om inddragelse/nægtelse af forlængelse bliver stadfæstet af Flygtningenævnet eller Udlændingenævnet, har de en frist på 30 dage til at udrejse. Uanset, om de medvirker til udrejsen eller ej, er det for kort tid til at afvikle de mange forpligtelser, som man typisk har. Blot det at opsig sit lejemål har typisk en frist på 3 måneder og hvis man ejer sin bolig, vil det tage endnu længere tid at afslutte sine økonomiske forpligtelser i Danmark. Samtidig kan man ikke forvente, at flygtningene skal opsig deres lejemål m.m., før de får en endelig afgørelse, da det vil få nævnsbehandlingen til at fremstå som useriøs, og derudover har Flygtningenævnet en omgørelses/hjemvisnings procent på ca. 50.

Anbefaling:

For at sikre, at de berørte familier og enlige kan afvikle deres økonomiske og sociale forpligtelser på en ordentlig og værdig måde og uden at stifte gæld, anbefaler vi, at de får en frist på mindst 3 måneder til at afslutte deres forhold i Danmark. I denne periode skal de kunne blive boende i egen bolig og fortsat kunne forsørge sig gennem arbejde eller evt. med hjælp fra kommunen.

5. **De, der medvirker til at udrejse, skal ikke på et asylcenter inden afrejse.**

Hvis den pågældende flygtning tager imod tilbuddet om repatrieringsstøtte, vil der typisk være en del praktiske ting, som skal ordnes, inden udrejsen kan finde sted. Udover afviklingen af forpligtelser i Danmark, som beskrevet ovenfor, kan det også tage tid at sagsbehandle anmodningen om repatrierings støtte i kommunen. Der skal fx søges om midlertidigt fremmedpas, bookes flybilletter og flytning af ejendele til hjemlandet eller salg af dem i Danmark, skal organiseres. Derudover skal det sikres, at de berørte børn kontinuerligt kan fortsætte en almindelig skolegang så længe som overhovedet muligt, samt at deres skolegang i Danmark kan afsluttes på en værdig måde. Dette gælder også for dem, som ikke søger om repatrierings støtte, men medvirker til udrejsen på anden vis.

For de få somaliere, som indtil videre er flyttet til et hjemrejse- eller udrejsecenter, har det ikke været muligt at få en klar aftale med de berørte myndigheder om flere af de praktiske ting, såsom hvor de kan opbevare deres ejendele, som de har erhvervet sig gennem deres mange års lovlige ophold i Danmark.

Anbefaling:

Flygtninge, som tager imod tilbud om repatrieringsstøtte bør ikke være tvunget til at flytte på et asylcenter, mens deres ansøgning om støtte behandles, og hjemrejsen planlægges. Udover at være unødigt dyrt og bureaukratisk, risikerer det også at underminere den enkeltes ønske om at rejse ud af landet frivilligt.

For dem, som på anden vis medvirker til frivillig hjemrejse, bør det samme gælde. Særligt for børnefamilier er et ophold på et hjemrejse- eller udrejsecenter negativt for børnenes adgang til kontinuerlig skolegang og generelle trivsel. Der bør derfor sikres hjemmel til, at de berørte kan sikres et levegrundlag udenfor asylcentre til hjemrejse er mulig, jf. også anbefaling nr. 4 om en frist på 3 måneder for udrejse.

Mange af ovenstående problemstillinger har været drøftet i forskellige sammenhænge med de relevante myndigheder, og vi vil naturligvis være meget villige til at deltage i yderligere drøftelser for at finde konstruktive og værdige løsninger for de berørte.

Med venlig hilsen

Christian Friis Bach
Generalsekretær
Dansk Flygtningehjælp

Anders Ladekarl
Generalsekretær
Røde Kors